

LASTEAIA ÕPPEKAVA

UUEMÕISA LASTEAED-ALGKOOLI LASTEAIA ÕPPEKAVA

I. peatükk **ÜLDSÄTTED**

1. Uuemõisa Lasteaed-Algkooli lasteaia (edaspidi lasteaed) õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel.
2. Lasteaia õppekava on koostatud ja arendatud kõikide lasteaia pedagoogide osalusel ning kaasatud on sellesse protsessi lapsevanemaid.
3. Lasteaia õppekava läbinule annab lasteaed välja sellekohase õiendi.
4. Lasteaia õppekava määrab kindlaks:
 - lasteaia liigi ja eripära;
 - õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
 - õppe- ja kasvatustegevuse korralduse (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
 - lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korralduse;
 - erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korralduse;
 - lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korralduse;
 - õppekava uuendamise ja täiendamise korra.

II. peatükk **LASTEAIA LIIK JA ERIPÄRA**

5. Uuemõisa lasteaed on munitsipaallasteaed kuni seitsmeaastastele lastele.
6. Lasteaed-Algkooli direktor moodustab Koolieelse lasteasutuse seaduse alusel vastavalt vajadusele ja võimalustele sõime -ja lasteaiarühmad. Sõimerühmas on kuni kolmeaastased lapsed, nooremas rühmas on kolme- kuni viieaastased, keskmises rühmas on viie- kuni kuueaastased, vanemas rühmas on kuue- kuni seitsmeaastased ja liitrühmas kahe-kuni seitsmeaastased lapsed.
7. Vajadusel moodustab vallavalitsus juhataja ettepanekul sobitusrühma, kuhu kuuluvad erivajadustega lapsed koos teiste lastega.
8. Rühma registreeritud laste arv lasteaias on järgmine:
 - 1) sõimerühmas kuni 14 last;
 - 2) lasteaiarühmas kuni 20 last;
 - 3) liitrühmas kuni 18 last.Lasteaia hoolekogu ettepanekul on vallavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu sõimerühmas kuni kahe lapse võrra, lasteaiarühmas kuni nelja lapse võrra ning liitrühmas kuni kahe lapse võrra.

Sobitusrühmas on laste suurim lubatud arv väiksem kui teistes lasteaia rühmades, arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta.

9. Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

III. peatükk

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI

10. Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteaia koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

11. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

- 1) lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 2) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 3) lapse loovuse toetamine;
- 4) mängu kaudu õppimine;
- 5) humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 6) lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- 7) lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- 8) üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- 9) kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 10) eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

Lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteaed-alkkooli direktor.

12. Õppe- ja kasvatusteprotsessi ülesehitamise aluseks on alljärgnev õpikäsitus:

- 1) Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.
- 2) Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.
- 3) Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.
- 4) Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

14. Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdcondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- eesti keel kui teine keel;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine.

1) Valdcond Mina ja keskkond

1.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse

kultuuritraditsioone;

- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

1.2. Valdconda *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

1.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Mina ja keskkond*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervise seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

1.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

17. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava loomisel vanuses				
Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Liitrühm				
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) ütleb küsimisel oma eesnime ja ea aastate arvuna või näitab seda sõrmedega;	1) ütleb küsimisel oma ees- ja perekonnanime; teab, kas ta on poiss või tüdruk	1) nimetab erinevaid kehaosi ja osutab nendele; oskab rääkida sellest, mis talle meeldib;	1) kirjeldab erinevusi enda ja oma sõbra vahel (silmade, juuste värv, pikkus); jutustab oma lemmiktegevus test;	1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
2) nimetab küsimisel oma perekonna liikmeid ja loomi;	2) nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi (kool, kauplus, lasteaed, rahvamaja, raamatukogu);	2) ütleb küsimisel oma kodukoha nime ja kirjeldab lähemat koduümbrust;	2) räägib oma pereliikmetest, kirjeldab oma kodu;	2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
3) matkib lihtsaid	3) nimetab küsimisel	3) selgitab töölkäimise	3) loetleb erinevate	3) nimetab ja

töövõtteid (nuku toitmine, auto rooli keeramine)	erinevaid elukutseid nende tegevuse alusel (nt pagar küpsetab saia, arst ravib)	vajadust, raha otstarvet; teab, kellena töötavad isaema;	elukutsete juurde kuuluvaid töövahendeid;	kirjeldab erinevaid ameteid;
4) tunneb ära Eesti lipu; täidab koos täiskasvanuga lihtsamaid rahvakombeid;	4) nimetab riigi nime, kus ta elab; kirjeldab, kuidas tema käis vastlaliugu laskmas, kadrisanti jooksmas vms.;	4) tunneb ära Eesti hümn; nimetab rahvakalendri tähtpäevi, millel ta on osalenud: nt mardi- ja kadripäev	4) selgitab, millal lipud heisatakse ja hümn lauldakse; nimetab eesti rahvuslinnu ja – lille;	4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
5) kasutab mängus erinevaid nukke (poiss, tüdruk, mustanahaline, valge jne);	5) selgitab kuuldud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal „hea“ ja „halva“ tähendust;	5) näitab oma käitumisega, et hoolimata erinevustest (puudega inimesed, teisest rahvusest jne) tuleb kõikidesse inimestesse suhtuda sõbralikult;	5) väljendab oma käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda; selgitab erinevate abivahendite (prillid, ratastool, kaldteed) vajadust;	5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
6) leiab piltidelt häid ja tervislikke tegevusi;	6) teab, et tervist tuleb hoida ja millised tegevused ei ole tervislikud;	6) nimetab tegevusi mis on tervisele kasulikud (tervislik toitumine, liikumine, uni jne)	6) selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist, et alkoholi tarvitamine ja suitsetamine kahjustavad tervist;	6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
7) eristab õiget ja vale käitumist,	7) järgib kokkulepitud reegleid (räägime vaikselt, jookseme selleks ettenähtud kohas);	7) selgitab, et reeglid on vajalikud ohutuse tagamiseks;	7) kirjeldab, kuidas ennast kaitsta negatiivsetes olukordades, mis võivad	7) julgeb keelduda (ühis) tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;

			kahjustada tervist või olla eluohtlikud;	
8) väljendab oma tundeid emotsionaalselt ja häälekalt; sõnaliselt;	8) märkab teise Lapse emotsiooni, vajadusel lohutab, palub vabandust täiskasvanu meeldetuletamisel ja suunamisel;	8) arvestab eakaaslaste ja täiskasvanute tunnetega; lahendab konflikte	8) selgitab, mida tähendab terve olemine; märkab ja mõistab enda ja teiste emotsioone;	8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
9) Peseb ja kuivatab täiskasvanu abiga käsi ja nägu. Nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, hambahari, hambapasta, käterätik);	9) Teab, miks enne sööki ja pärast WC-s käimist peab pesema käsi;	9) Teab, miks tekivad hambaaugud, miks piimahambad ära tulevad; selgitab, miks igal lapsel on isiklikud hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik);	9) nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine);	9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
10) viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti;	10) põhjendab, miks visatakse prahht prügikasti;	10) kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele;	10) kirjeldab kuidas ja miks prügi sorteeritakse;	10) suhtub keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
11) leiab loodusest ja pildilt puu, lille ja seene; nimetab tuntumaid koduloomi (kass, koer); osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele;	11) nimetab tuttavaid puu- ja köögivilju, teab, mida nendest valmistada saab; nimetab tuntud loomi, nende iseloomulikumaid tunnuseid, matkib nende hääletsusi; nimetab seene osadena kübara ja jala;	11) eristab okaspuid lehtpuudest, nimetab 1-2 lehtja okaspuud; nimetab lilleosi (leht, vars, õis); nimetab linnu kehaosi, tuntumaid linde; kirjeldab erinevate loomade elupaiku ja –viise; nimetab 3-4 putukat;	11) loetleb puu osi (tüvi, võra, oksad), nimetab lehtpuid, viljapuid; kirjeldab kaladele iseloomulikke tunnuseid (uimed, soomused, saba); nimetab tuntumaid paiga- ja rändlinde, põhjendab, miks mõned	11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;

			linnud lendavad soojale maale;	
osutab pildil kesele ja le;	12) selgitab öö ja päeva erinevust;	12) kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel (muudavad värvi ja langevad); teab, mis aastaajal lahkuvad ja saabuvad rändlinnud;	12) teab, mis aastaajal valmivad viljad, millised tööd on iseloomulikud erinevatel aastaaegadel;	12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
13) nimetab vett, lund, jääd; osutab küsimesel külmale ja soojale (vesi);	13) kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi (vihma sajab, päike paistab);	13) teab, mida on vaja taimedele kasvamiseks;	13) selgitab ilmastiku muutuste seost taimede, loomade ja inimestega;	13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
14) matkib täiskasvanu eeskujul liigutuste ja häälega erinevaid ilmastikunähtusi (vihmasadu, tuule puhumine);	14) küsimesel kirjeldab, et suvel on soe ja talvel külm, päeval päike soojendab, öösel on jahe;	14) teab aastaaegade vaheldumise seost ilmastikuga;	14) nimetab aastaaegu, kirjeldab nende olulisemaid tunnuseid;	14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
15) hoiab oma ümbritsevat looduskeskkonda;	15) teab, kuidas käituda looduses seda kahjustamata;	15) selgitab, kuidas mõned inimeste loodud esemed mõjuvad loodusele halvasti (nt autode heitgaasid);	15) teab, et looduse säästmiseks saab paljusid inimeste valmistatud esemeid taaskasutada;	15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
16) osutab küsimesel esemetele, mis võivad haiget teha;	16) nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud;	16) teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole; selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna;	16) nimetab hädaabi numbri 112 ja oskab seda kasutada;	16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
17) näitab pildil ülekäigurada	17) põhjendab helkuri kandmise	17) kirjeldab, kuidas kasutada	17) ületab iseseisvalt	17) teab, kuidas jalakäijana

(sebra) ja valgusfoori;	vajadust;	turvavarustust (kiiver, põlve- ja randmekaitsmed);	ohutult sõidutee; kõnnib maanteel õigel pool teeservas;	ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.
-------------------------	-----------	--	---	---

2) Valdkond Keel ja kõne

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

2.2. Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

2.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

2.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm	Keskmine rühm	Vanem rühm	
Liitrühm				
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused

1) suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal; osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga.	1) algatab ise suhtlust; suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses.	1) algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi.	1) räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta; kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist; püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega.	1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
2) vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, hääletsuse või 1-2 sõnalise ütlusega.	2) mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.	2) mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega; annab kuuldud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega.	2) mõistab teksti ja annab edasi kuuldud teksti (nt muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
3) oskab kasutada peamisi viisakusväljendeid (<i>palun, aitäh</i>);	3) kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jm).	3) kasutab kõnes üldmõisteid, omadus- ja tegusõnu.	3) kasutab kõnes antonüüme ja sünonüüme.	3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
4) vaatab koos täiskasvanuga pilti ja leiab pildilt täiskasvanu poolt nimetatud eseme või sündmuse.	4) jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	4) kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.	4) jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega; jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega <i>ja siis, siis, ja</i> .	4) jutustab pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;

5)kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid (nt <i>Miku õue</i> p.o <i>Mikk tahab õue minna</i>).	5)mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3.5 sõnalisi lihtlauseid, sh koondlauseid..	5)kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	5)märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt <i>lugeb</i> p.o <i>loeb</i> ; <i>seen kasvab all kuuse</i> p.o <i>seen kasvab kuuse all</i>) ning osutab neile	5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
6) kasutab üksikuid käändeja pöördvorme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre).	6) kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme	6) kasutab kõnes <i>nud-</i> ja <i>tud</i> kesksõnu (nt <i>söödud</i> – <i>söönud</i>); üldistab sõnu arvus (<i>karud söövad</i>) ja käändes (<i>ilusale lillele</i> ; <i>punase palliga</i>); kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (<i>ilusatel lillel</i>).	6) kasutab kõnes saava ja rajava käände vorme (<i>saab lauljaks</i> , <i>jookseb kivini</i>).	6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses;
7)mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras. 7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab	7)mõistab ja kasutab kõnes mõningaid üld kui ka liiginimetusi, objektide osade, detailide nimetusi; kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (<i>kelgumägi</i>).	7)kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (<i>lühike</i> – <i>pikk</i>); aega väljendavaid nimisõnu (<i>hommik</i> , <i>päev</i> , jne); moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt <i>tikkudest maja</i> – <i>tikumaja</i>).	7)kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu <i>eile</i> , <i>täna</i> , <i>homme</i> ; mõningaid samatähenduslik ke sõnu <i>jookseb</i> , <i>lippab</i> , <i>sibab</i>	7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
8)hääldab õigesti	8)hääldab	8)hääldab õigesti	8)kordab järele ja	8) hääldab oma

enamikku häälikuid (erandid võivad olla <i>r,s,k,õ,ü</i>).	sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (<i>-nt, --lt, - mp</i> jne).	kõiki emakeelehäälikuid.	hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
9) kuulab erinevaid helisid ja otsib heli või hääle tekitajat (<i>mis tegi sellist häält? Otsi, kus see asi on</i>).	9) enamus lapsi suudab eristada sõnas häälikut, nt leida algus- või lõpuhääliku; tekitab huvi tähtede vastu.	9) häälib 1-2 silbilisi sulghäälikuteta ja häälikuühenditeta sõnu; uurib ise raamatuid; tunneb mõningaid tähti	9) jaotab sõnu häälikuteks, määrab õigesti häälikute järjekorda sõnades ning seostab häälikud tähtedega; loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (sildid, poe- ja tänavanimed).	9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;
10) puzzlede ja mustrite ladumine	10) matkib kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.	10) oskab kirjutada oma nime joonistähedega; kirja eelharjutused: vertikaal- ja horisontaaljooned, kald- ja kaarjooned.	10) joonistab joontega ruudulisse vihikusse mustreid; kirjutab joonistähti.	10) kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
11) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust.	11) loeb peast kuni 4 realisi luuletusi	11) loeb peast liisusalmi ja luuletusi.	11) loeb luuletust koos kaaslasega, dialoogina.	11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

3) Valdkond Eesti keel kui teine keel

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

3.2 Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;

3) Eesti kultuuri tutvustamine.

3.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korraldatakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

3.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm	Keskmine rühm		Vanem rühm
Liitrühm				
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) Saab aru, et peale emakeele esineb teisi keeli;	1) Saab aru lihtsamatest sõnadest;	1) Saab aru lihtsamatest lausetest;	1) Mõistab täiskasvanute ja eakaaslaste lihtsamat kõnet;	1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
2) Püüab korrata täiskassvanu abi lihtsamaid sõnu;	2) Püüab kasutada lihtsamaid sõnu oma kõnes;	2) On huvitatud uute väljendite õppimisest ja oma kõnes kasutamisest;	2) tunneb ära varem õpitud väljendeid, püüab neid kasutada oma kõnes;	2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
3) saab aru lihtsamatest korraldustest;	3) saab aru igapäevastet korraldustest;	3) saab aru erinevatest korraldustest;	3) saab aru täiskasvanute korraldusest;	3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;

4) saab aru lihtsatest küsimustest ja püüab vastata “jah”, “ei” kasutades;	4) saab aru küsimustest ja vastates võib kasutada õpetaja abi;	4) saab aru lihtsatest küsimustest ja püüab vastata;	4) saab aru lihtsatest küsimustest ja püüab neile vastata ;	4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
5) kasutab kõnes tuntumaid viisakussõnu (nt “tere”, “aitäh”, “palun”);	5) kasutab kõnes lihtsamaid viisakusväljendeid;	5) <i>kasutab eakaaslastega ja täiskasvanute suheldes erinevaid viisakussõnu;</i>	5) saab aru viisakussõnade kasutamise vajalikkusest ja kasutab neid;	5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
6) oskab lugeda koos õpetaja abiga eestikeelset lühikest luuletust;	6) teab peast 4-realist eestikeelset luuletust või laulu;	6) teab peast eestikeelseid lihtsaid ja lühikesi luuletusi ning laule;	6) teab peast eestikeelseid lihtsaid luuletusi ja laule;	6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
7) teab, et on olemas riik Eesti;	7) teab, et elab Eestis ja siin räägitakse eesti keelt;	7) teab oma elukohta, lähemaid kohanimi;	7) oskab nimetada Eesti kohanimi;	7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimi, tuntud inimesi.

4) Valdkond Matemaatika

4.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

4.2 Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

4.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

4.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Liitrühm				
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) eristab põhivärve, leiab tuttava värvi ümbritsevast;	1) nimetab põhivärve, tunneb oranži, lillat, pruuni, halli, roosat;	1) eristab värvitoone (hele, tume);	1) jaotab antud erinevaid esemeid (nt pallid, pliiatsid, kommid, klotsid jne) ühe etteantud tunnuse (värv, suurus, kuju) alusel;	1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
2) kasutab mõisteid üks ja palju;	2) loendab esemeid hulgas;	2) haarab silmadega esemete arvu hulgas (kuni kolm eset);	2) kasutab esemete (kuni viis) arvu võrdlemisel sõnu rohkem, vähem, võrdselt, ühepalju;	2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
3) loendab esemeid (vähemalt kaheni);	3) sõnastab loendamise tulemuse;	3) kasutab arvukaarte 1-5; mõistab, et esemete loendamisel erinevas	3) nimetab etteantud arvude hulgast, milline arvule eelnev või	3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb

		järjekorras nende arv ei muutu;	järgnev (nt esemete loendamisel leiab laps arvu 7 ning laps osutab ja nimetab, milline arv on seitsmele eelnev); arv on antud	numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
4) leiab erinevate esemete hulgast 1-2 täiskasvanu kirjeldatud eset;	4) moodustab uue suuruse (3-5) ühe lisamise teel;	4) võtab vastavalt esitatud arvule (kuni viis) õige koguse antud esemeid;	4) kasutab järgarve kuni viieni (<i>mitmes?</i>);	4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke + , -, =;
5) teab, mida on kaks (kätt, jalga, silma, kõrva)	5) leiab esemele õige paarilise;	5) võrdsustab antud erinevate esemete hulga paaride moodustamise teel;	5) võrdsustab hulga ühe äravõtmise ja juurdepanemise teel;	5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
6) rühmitab esemeid suuruse järgi (suured, väikesed);	6) määrab kahe eseme järjestuse: <i>on suurem kui, on väiksem kui</i> ;	6) määrab kolme eseme järjestuse: <i>väike-suuremveel suurem, laikitsam-veel kitsam</i> ;	6) kasutab järjestamisel mõisteid <i>suurem, pikem, kõrgem, laiem, paksem</i> ;	6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
7) leiab vähemalt ühe olulise sarnasuse;	7) oskab grupeerida esemeid sarnaste tunnuste (<i>kuju, värv</i>) alusel;	7) leiab erineva suurusega esemete hulgast kaks ühesuurst kujundit;	7) otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste (<i>suurus, kuju, värv, otstarve</i>) alusel;	7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;

8) juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse, peale. Suudab tuttavates ruumides (kodu, rühmaruumid) üles leida nimetatud kohad;	8) juhendamisel paigutab esemeid teise isiku või eseme suhtes <i>üles-alla, ette-taha</i> ;	8) nimetab ja kirjeldab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu <i>üleval, keskel</i> ;	8) kirjeldab inimese või eseme asukohta teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu <i>kõrval, ääres</i> ;	8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
9) paigutab kella numbrilaua numbrid õigesti (puzzle);	9) mõistab, et kell on aja mõõtmiseks;	9) tunneb numbraid kella numbrilaua;	9) oskab näidise järgi keerata õppekellal sama kellaaja (täistunnid);	9) oskab öelda kellaaega täistundides;
10) matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tähendust;	10) nimetab ja kasutab ööpäeva osade määramisel sõnu <i>öö ja päev</i> ;	10) nimetab erinevaid päeva osi (<i>hommik, lõuna, õhtu</i>) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel;	10) nimetab õiges järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuste kohta, kasutades mõisteid <i>eile, täna, homme</i> ;	10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
11) on tuttav mõistetega <i>pikk-lühike, lai-kitsas</i> ;	11) loendab üksikuid samme;	11) mõistab, et laste sammud on erineva pikkusega;	11) mõõdab kaugusi sammudega;	11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri vms);
12) on tuttav mõistetega <i>suur-väike</i> ;	12) kasutab mõisteid <i>kõrgemadal, raskekerge, pakspeenike, laikitsas</i> ;	12) võrdleb ümbritsevaid esemeid raskuse, kõrguse, paksuse, suuruse alusel;	12) tunneb rahatähti (paberrahad, mündid);	12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid

				kasutatakse;
13) juhendamise abil leiab sarnase kujundi (toppimise mängud).	13) leiab etteantud kujundi järgi erinevate geomeetriliste kujundite hulgast samasugused kujundid. Koostab lihtsamat mustriks.	13) leiab ümbritsevast etteantud kujundiga (ring, ruut, ristkülik) samakujulisi esemeid. Kirjeldab kujundite erinevusi nurkade arvu, olemasolu, suuruse, kuju ja värvuse alusel.	13) koostab kujunditest näidise järgi ja näidiseta erinevaid pilte	13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

5) Valdkond Kunst

5.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

5.2 Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

5.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;

- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

5.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm	Keskmine rühm		Vanem rühm
Liitrühm				
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi.	1) kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks.	1) jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest	1) püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades; võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning oskab neid kasutada oma töös.	1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
2) annab oma kriipsudele nimetusi, räägib meelsasti, mida oma töös kujutab.	2) loob lihtsamaid vorme, joonistab ümarvorme, tõmbab erineva suuna ja pikkusega jooni.	2) ühendab joonistades ümaraid kui ka kandilisi kujundeid; kujunevad väljendamiseks oma skeemid.	2) joonistab tuttavaid esemeid ümbritsevast ning loob pilte fantaasia järgi.	2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
3) tutvub näpuvärvidega, pintsli ja guaššvärvidega, pliiatsite ja kriitidega, nende	3) tutvub erinevate trükitehnikatega(<i>templi-,lehe-,švammitrükk šablooniga ja</i>	3) tutvub erinevate vahendite, tehnikate ja materjalidega (<i>söe- ja pastelljoonistus,</i>	3) valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.	3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;

sihipärane kasutamine.	<i>ilma</i>),puhumistehnikaga .	<i>monotüüpia, puhumistehnika kõrrega ja kõrreta, klaasimaal akvarelltehnika, vahakriibe, tilgatrükk,pritsimi strükk hambaharjaga jne);</i> joonistab muusika järgi.		
4)tõmbab pintsliga erineva suurusega jooni, eeb täppe (ümarale siluutile nägu);	4)voolib ümarja piklikke vorme ning ühendab neid tikukese abil (<i>nukk pikas kleidis</i>); suudab kujutada nn peajalgset inimest	4)voolib inimest ümar- ja pikliku vormi kokkuvajutamisega, liitekohtade silumine sõrmedega; kujutab inimest lihtsamates tegevustes, enamasti paigalseisvana.	4)voolib inimfiguuri plastilisel meetodil (ühast tükist); joonistades või maalides kujutab inimest erinevates tegevustes, eest-, tagant- ja külgvaates.	4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
5) jätab värviga kaetud paberile jäljendeid švammiga, templiga; juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintsli vees; tõmbab pintsliga erineva suurusega jooni, teeb täppe.	5)juhendamisel kasutab kattevärve kogu pinna katmiseks; üldjuhul ei värvi üle paberi serva; ümarvormi joonistab värvilaigu pintsliga suurendamise teel.	5)selgitusel kasutab töös pintsli erinevaid osi (otsa, külge) ja teab, kuidas tekitada erinevaid pintslijäljendeid; võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu; lisab objektidele väikesi osi (<i>silmad, suu</i>),	5) kasutab varemõpitud tehnilisi oskusi oma töö teostamisel; juhendamisel segab omavahel põhivärve: peseb ja kuivatab pintsli enne järgmise värvi kasutamist; pintsliga liigub paberil vabalt	5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;

6)kasutab erinevatest materjalidest loodud esemeid vastavalt nende otstarbele	6) juhendamisel loob erinevatest materjalidest erinevaid esemeid	6) selgitamisel loob erinevaid esemeid erinevatest materjalidest	6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades;	6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
7)teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjail jäljendeid (<i>auke, triipe</i>) jne.	7)kaunistab (<i>täppidega, joontega</i>) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt <i>lillepotti, paberit, taskurätti, papptaldrikut, palli, sokki, plastiliinist plaati, kivi</i> jne).	7)kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega; valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel (<i>kruusil, taldrikul, pluusil</i> jne).	7)koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme äärise kaunistamiseks (<i>tass, taskurätt</i> jne); kasutab voolimispulka erinevate pindade loomiseks; loob erineva suuna ja tihedusega jooni tõmmates huvitavaid pindu	7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
8)leiab piltidelt üles tuttavaid esemeid; vaatleb pilte, raamatute illustratsioone.	8)suunavate küsimuste abil analüüsib ja annab tööle hinnangu.; vastab küsimustele ja selgitab, miks kujutab pildil esemeid just sel viisil.	8)põhjendab, miks töö, pilt meeldib; jutustab suunamise abil, mida on kujutanud oma töödel; loetleb, milliseid materjale on kasutanud oma töö valmimisel.	8) vaatleb huviga ja omaalgatuslikult raamatute illustratsioone, kunstitöid, esitab nende kohta küsimusi ja avaldab oma arvamust.	8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

6) Valdkond Muusika

6.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

6.2 Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

6.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

6.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm	Keskmine rühm	Vanem rühm	
Liitrühm				
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) Tunneb rõõmu kuulatavast laulust;	1) laulab rühmas koos teistega. Ei forsseeri lauldes, vaid teeb seda loomulikult moel;	1) laulab väljahingamisel loomuliku häälega. Esitab laule rühmaga ühes tempos;	1) laulab ühtlases tempos, loomuliku häälega, ilmekalt, sõnu selgelt hääldades;	1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
2) Püüab	2) laulab peast	2) laulab peast	2) laulab	2) laulab eakohaseid

õpetajaga kaasa laulda üksikuid sõnu või silpe laulust. Osaleb laulude esitamisel (plaksutab, vaikib või laulab kaasa;)	lihtsamaid õpitud rahvalaule ja lastelaule;	õpitud rahva ja lastelaule teistega koos kui ka üksikult;	eakohaseid rahva ja lastelaule nii üksi kui kogu rühmaga;	rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka ükski;
3) Suudab kuulata laulu õpetaja esituses;	2) suudab kuulata laulu või muusikapala ja väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid;	3) tunneb kuulamise järgi ära õpitud laule. Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikalise tegevusteliikumi ne, laulmine, pillimäng kaudu(järgib tempot, rütmi kehalise liikumisega)või tundes ära õpitud laulu;	3) suudab kuulata laulu või muusikapala ja seletada ning väljendada selle sisu. Tunneb ära lihtsamaid žanre(marss, laul, tants);	3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
4) Ei pea eristama;	4)eristab laulu pillimängust;	4) eristab laulu ja pillimängu samuti hääli loodusest;	4) eristab laulu pillimängust, samuti tunneb ära õpitud laulu, kui seda esitatakse mõnel meloodiapillil;	4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
5) Tunneb ära laulu tekstist lähtuvalt	5) eristab õpitud pillekõlapulgad, triangel, kuljused,	5) eristavad kuulamise järgi – tamburiini,	5) eristab kõla ja tämbri järgi õpitud pille;	5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;

nagu näiteks loomi(näuh, mää, muu, sõidukit-piip, tuut, pörr-pörr jne.);	trumm;	triangel, ööbikut, kõlapulkasid, metallofoni, klaverit;		
6) Oskab kasutada kõlapulkasid, trumme ja kuljuseid ning lüüa nendega pulssi. Kuulab välja pausi(ei mängi ettenähtud kohas pilli ega häälitse);	6) mängib eakohaseid rütmipille trumm kõlapulgad, kuljused ;	6) mängib eakohastel rütmi – pillidel lihtsaid saateid lauludele;	6) mängib eakohaseid rütmi ja meloodiapille nagu, trumm, kuljused, tamburiin, metallofon, kõlatoru, võrutrumm, triangel, kastanjett. Mängib nendel lihtsamaid kaasmänge;	6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
7) Oskab kasutada vastavalt laulu sisule kõlapulkasid, trummi, kuljuseid;	7) oskab kasutada rütmipille laulu saateks;	7) oskab mängida pilliansambli rütmipillidel;	7) oskab mängida õpitud pillidel ansambli,	7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambli;
8) Liigub õpetaja juhendamisel ja eestnäitamisel läbisegi loomi või sõidukeid matkides;	8) liigub vastavalt meeleolule (aeglane, kiire, kõrge, madal heli);	8) liigub vastavalt meeleolule ja tempode vaheldumisele;	8) liigub vastavalt muusikapala meeleolule, tempole, dünaamikale;	8) liigub vastavalt muusika meeleolule;
9) Väljendab ennast matkides vabalt oma tunde järgi loomi,	9) oskab väljendada omaloomingulist liikumist tantsudes, muusikalistes ja	9) Väljendab ennast vabalt vastavalt muusikapala sisule;	9) Julgeb ennast väljendada loovalt vastavalt muusikapala	9) väljendab ennast loovalt muusikalise rütmilise liikumise kaudu.

linde, sõidukeid;	laulumängudes;		sisule ja meeleolule;	
-------------------	----------------	--	-----------------------	--

7) Valdkond Liikumine

7.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

7.2 Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

7.3 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

7.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Liitrühm				
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) Sooritab ettenäitamisel ja juhendamisel	1) teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos nii	1) suudab teha kuni neljast erinevast harjutusest	1) keskendub konkreetseks tegevuseks, talub kaotust	1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;

asendeid ja liigutusi;	õpetaja kui kaaslastega;	koosnevat harjutuste kombinatsiooni. Valitseb oma; liigutusi koordinatsiooni ja tasakaalu	võistlusmängudes ;	
2) Liigub õpetaja juhendamisel ohutult;	2) arvestab aktiivses tegevuses oma kaaslastega;	2) sooritab harjutusivastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi Kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas;	2) peab kinni mängureeglitest ja ohutusreeglitest vastavalt kohale ja võimalustele;	2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
3) Ei pea sooritama;	3) säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii tasakaalu pingil, kui ka vähendatud pinnal. Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes;	3) sooritab koordinatsiooni , tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi. Kasutab põhiliikumisi aktiivses ja mängudes, sooritab staatilisi tasakaalu nõudvaid harjutusi;	3) sooritab põhiliikumisi vabalt. Sooritab erinevaid tantsusamme- rõhksamm, hüpaksamm, põlvest vetrumine, hüplemine, kanna ja päkalöögid. Kand- ja varvasastak, keerutused ühe ja kahe kaupa,	3) sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
4) Sooritab ettenäitamisel asendeid ja liigutusi. Jookseb veereva vahendi nagu pall ja rõngas	4) kõnnib, jookseb, hüpleb rütmiliselt muusika järgi. Sooritab liigutusi erinevas tempos. Sooritab õpetaja juhendamisel imiteerivaid	4) valitseb oma liigutusi nii ruumis kui maastikul. Sooritab kiirust arendavaid harjutusi;	4) sooritab painduvust kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi nii sees kui väljas;	4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;

järgi. Sooritab harjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega;	liigutusi;			
5) Säilitab tasakaalu jooksmisel;	5) säilitab tasakaalu paigal olles;	5) valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu; nõudvate harjutuste täitmisel.	5) säilitab tasakaalu paigal olles kui ka liikumisel;	5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
6) Oskab palli viia ja tuua ettenähtud objektini, veeretada palli mõlema käega;	6) sooritab harjutusi parema ja vasaku käega ning koos kätega;	6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt;	6) kasutab harjutustes mõlemat kätt, kui ka domineerivat kätt täpsust nõudvates harjutustes;	6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
7) Matkib õpetajat harjutuste sooritamisel;	7) sooritab vabalt omaloominguliselt liigutusi kui ka õpetaja järgi ;	7) matkib vabalt õpetaja poolt ettenähtud harjutusi;	7) matkib täiskasvanut ja lisab oma loomingut;	7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
8) Ei soorita liikumisi üheaegselt;	8) sooritab üheaegselt teistega rütmiliikumisi;	8) sooritab üheaegselt teistega rütmiliikumisi;	8) sooritab teistega üheaegselt ja ühtses tempos rütmiliikumisi;	8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
9) Liigub entusiastlikult omas rütmis;	9) liigub omatekitatud rütmile nii ühtlases kui ka vahelduvas tempos;	9) liigub vastavalt ühtses rütmis ja ühtlases tempos;	9) liigub nii muusika, kui omatekitatud rütmis ühtlaselt, kui ka vahelduvas tempos;	9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
10) Kasutab liikumisel rätikesi;	10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid-rätid, linnid;	10) kasutab liikumisel-rätte, pulkaid, linte;	10) kasutab liikumisel-linte, rätte, rõngaid, hantleid, keppe, kelkuid, suuski;	10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (linnid, rätikud, rõngad, suusad,

				kelgud jne);
11) Veeretab palli;	11) mängib korvpalli;	11) mängib nii korv- kui jalgpalli, teatemänge;	11) mängib nii korvpalli, kui jalgpalli, teatemänge. Hüppab hüppepallidel ja hüppenöõridega;	11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
12) Märkab, et mängudel on reeglid;	12) saab aru mängu sisust;	12) peab kinni mängu reeglitest;	12) peab kinni mängu reeglitest;	12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
13) Teab, et on olemas erinevad spordialad	13) nimetab mõningaid spordialasid	13) nimetab erinevaid spordialasid	13) nimetab erinevaid spordialasid ja oskab nimetada mõnda tuntud sportlast	13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

15. Hinnatavad üldoskused

1) Mänguoskused

1.1. Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

1.2. Eeldatavad mänguoskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine Rühm	Vanem rühm
L i i t r ü h m				
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) toob mängudesse uusi tegevusi matkimiseks;	1) mängib lühiajaliselt 2-4 lapsega;	1) arendab mängus omaalgatust ja iseseisvust;	1) suudab ühendada mängudes kogemused, teadmised ja muljed;	1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;

2) mängib episoodi pereelust;	2) võtab teatud isiku rolli;	2) arvestab mängukaaslaste soove ja ettepanekuid;	2) järgib mängureegleid;	2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
3) toimub koosmäng täiskasvanuga;	3) mängib kõrvuti segamata teist last;	3) kasutab mängudes ehitusmaterjali erinevate asjade ehitamiseks;	3) lepib kokku reeglites enne mängu algust;	3) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu;
	4) mängib mõtestatud lihtsaid süžeealisi tegevusi;	4) tunneb rõõmu koosmängust kaaslastega;	4) tunneb huvi lavastusmängude eriliikide vastu;	4) täidab mängudes erinevaid rolle;
			5) algatab erinevaid mänge ja valib mängukaaslasi;	5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
				6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
				7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
				8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

2) Tunnetus- ja õpioskused

2.1. Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

2.2. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

2.3. Eeldatavad tunnetus- ja õpioskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
L i i t r ü h m				
2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) kordab ja jälgendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte;	1) saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;	1) omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu;	1) saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest;	1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
2) jälgib lihtsaid lookesi, eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;	2) järgib lihtsaid reegleid;	2) konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi;	2) kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;	2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
3) tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;	3) oskab osaliselt oma tegevusi planeerida ja organiseerida;	3) tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;	3) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20 – 30 minutiks;	3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskendumise kuni pool tundi;
4) keskendub tegevusele lühikeseks ajaks;	4) plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;	4) hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;	4) seab eesmärgi ning üritab alustatud tegevused lõpetada	4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
5) osaleb dialoogis;	5) osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega;	5) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes	5) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;	5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;

6) omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;	6) omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu;	6) tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;	6) kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudses kui ka sarnases olukorras;	6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
7) rühmitab asju ja esemeid nimetuse järgi;	7) liigitab lihtsamate üldmõistete tunnuse järgi;	7) eristab rühmi ja oskab neid võrrelda;	7) rühmitab esemeid ja asju omaduse ning nimetuse järgi;	7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
8) mõistab osaliselt lihtsamat kõnet.	8) hangib tänu keeleoskusele uut teavet.	8) oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid.	8) teadvustab kordamise vajadust.	8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

3) Sotsiaalsed oskused

3.1. Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

3.2. Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
L i i t r ü h m				
2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;	1) püüab vahel teisi abistada ja lohutada, tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;	1) hakkab mõistma teiste tundeid ja mõtteid;	1) tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti, arvestab neid käitumises ja vestluses;	1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
2) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib,	2) osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslasega, kuid eelistab üht	2) imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema	2) kujunevad esimesed sõprussuhted; eelistab omasoolisi	2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;

tegutseb nendega kõrvuti;	mängukaaslast rühmale;	sõnavara ja maneere;	mängukaaslasi;	
3) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;	3) arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;	3) naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust; teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;	3) järgib mängides ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt;	3) hoolib teistest inimestest, osutab oma abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
4) täidab igapäevaelu rutiini;	4) saab aru lihtsamatest käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid;	4) aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt;	4) järgib sotsiaalset rutiini;	4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
5) järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujule toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi;	5) saab aru valetamisest, kui taunitavast käitumisest.	5) oskab avalikus kohas sobivalt käituda, teab, mida tohib, mida mitte.	5) suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.	5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
6) algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel.				6) loob sõprussuhteid;
				7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
				8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
				9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
				10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;

				11) selgitab oma seisukohti.
--	--	--	--	------------------------------

4) Enesekohased oskused

4.1. Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

4.2. Eeldatavad enesekohased oskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskminerühm	Vanem rühm
L i i t r ü h m				
2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;	1) väljendab verbaalselt lihtsaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti;	1) väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;	1) seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia;	1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
2) võib karta tundmatuid ja uusi asju;	2) saab hakkama eneseteenindamisega (riietus, sööb, joob iseseisvalt), on kujunenud tualeti-harjumused;	2) suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses;	2) on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;	2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
3) tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;	3) teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;	3) suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;	3) järgib rühma reegleid ning arvestab rühma vajadusi;	3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;

4) vajab turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid enesekindluse saavutamiseks;	4) vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;	4) on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enese-hinnangut;	4) hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib vajaduse korral seda ka ise	4) algatab mängu ja tegevusi;
5) jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;				5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
				6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
				7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;

IV. peatükk

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS (PÄEVAKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED, ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMISE PERIOODI PIKKUS), SEALHULGAS SUVEPERIOODIL

16. Lasteaia õppe-ja kasvatuskorralduse aluseks on lasteaia õppekava, mis vastab koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale

Lasteaia korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1.septembril ning kestab 31. augustini.

17. Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütm, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Lasteaia tervishoiutöötaja koostab sotsiaalministri määrusega kehtestatud nõuetele vastava lasteaia päevakava, mille kinnitab juhataja.

Soodsate ilmastikutingimuste korral toimub võimalikult palju tegevusi õues.

18. Rühma õpetajad kavandavad koostöös rühmale, kus nad on õpetajad, õppe- ja kasvatustegevuse ning koostavad aasta tegevuskava (1.september - 31.mai) või

suveperioodi tegevuskava (1.juuni-31.august). Aasta või suveperioodi tegevuskava koostatakse vastava perioodi alguses. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel koostatakse rühma eripärast lähtudes rühma aasta tegevuskava ning selle põhjal nädala- või kuu tegevuskava, kus täpsustatakse aasta tegevuskavas kavandatud tegevused.

19. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestavad pedagoogid lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

20. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

21. Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

22. Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

V. peatükk

LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

23. Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

24. Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel, milles nad lepivad kokku kavandades rühma nädala- või kuu tegevuskava, jälgides lapsi nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

25. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused vanuseti.

26. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lapse arengu hindamiseks koostatakse arengukirjeldus üks kord aastas arenguestlusele eelneval kuul. Lapse arengukirjelduse koostamisel teeb rühma õpetaja koostööd ja võtab tagasisidet teiste pedagoogide ja erialaspetsialistidega, kes lapsega tegelevad.

27. Lasteaia pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid

ja korraldust esmakordselt lapse arvamisel lasteasutuse nimekirja, edaspidi iga-aastaselt arenguestluse.

28. Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguestluse, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Arenguestlused toimuvad üldjuhul lapse aprillis-mais. Arenguestluse läbiviimist sätestab lasteaia *Arenguestluse läbiviimise kord*, mis on kinnitatud direktori käskkirjaga.

29. Lapse arengu hindamise ja arenguestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

VI. peatükk

ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

30. Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist (keha-, kõne-, meele- või vaimupuuetega ning eriabi või erihooldest vajavad lapsed), keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

31. Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteaed-alkkooli direktor.

32. Erivajadustega lastele (keha-, kõne-, meele- või vaimupuuetega ning eriabi või erihooldest vajavad lapsed) luuakse vajadusel tingimused kasvamiseks sobitusrühmas. Sobitusrühma võetakse erivajadusega laps vastu nõustamiskomisjoni otsuse alusel.

33. Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe eesti õppekeelega rühmas.

34. Lasteaed toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

35. Rühmas, kus õppe- ja kasvatusgevus toimub eesti keeles, omandavad mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat.

36. Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga erivajadusega lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse

arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest. Kokkuvõtte arutatakse läbi lapsevanemaga arenguveestlusel ning vajadusel kavandatakse erivajadusega lapsele uus individuaalne arenduskava.

37. Kõneravi vajavatele lastele võimaldatakse lasteaia tugiteenust logopeedi poolt. .

38. Lapsele, kelle koolikohustus on edasi lükatud, koostab rühmaõpetaja vajadusel nõustamiskomisjoni otsusest lähtuvalt individuaalse arenduskava. Koolikohustuse edasilükkamine toimub nõustamiskomisjoni otsuse alusel.

39. Õpetaja jälgib lasteaia temale kinnitatud rühma laste tervise seisundit. Lapse tervise- või käitumishäirete korral teavitab õpetaja sellest lasteaia tervishoiutöötajat. Tervishoiutöötaja teeb koostööd lapse arstiga, nõustab lapsevanemaid, pedagooge lapse tervise- või käitumishäire küsimuses. Tervishoiutöötaja teavitab lapse väärkohtlemise kahtluse korral sellest Riigivalla sotsiaaltöötajat.

40. Tervisehäiretega lapsele koostab lasteaia tervishoiutöötaja individuaalse päevakava, arvestades tema vaimse ja füüsilise koormuse taluvust ning koostab vajadusel tervisehäiretega lapse toitumise osas erimenüü.

41. Tervishoiutöötaja osaleb haiguste ennetamise ja tervise edendamise projektide läbiviimisel lasteasutuses ning lasteaia õppekava koostamisel, dokumenteerib laste tervisehäired, jälgimise ja nõustamise tulemused, laste tervise edendamiseks tehtavad meetmed ja edastatud ettepanekud.

VII. Peatükk

LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

42. Lasteaia pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanema esmased koostööpartnerid on lasteasutuses tema lapse rühma õpetajad.

43. Rühma õpetaja teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Lapsevanemat teavitatakse lapse arengust ja õppimisest iga-aastaselt arenguveestlusel. Lapsevanema soovi korral teavitatakse teda lapse arengust ja õppimisest sagedamini kui üks kord aastas. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldusega võimaldatakse lapsevanemal tutvuda rühmade teadetetahvlite kaudu ning lastevanemate koosolekutel.

44. Õpetaja loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

45. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises arenguveestluste kaudu, kus lapsevanemale tutvustatakse lapse arengu ja õppimise

tulemusi ning selgitatakse välja lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes. Selle põhjal kavandatakse vajadusel koostöös lapsevanemaga õppe- ja kasvatustegevused, arvestades lapse eripära.

46. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi läbiviimises. Lapsevanem võib lasteaia juhataja nõusolekul ja juhatajaga kokku lepitud ulatuses, arvestades lasteasutuses kehtestatud päevakava, osaleda oma lapse tegevuste toetamisel lasteasutuses.

47. Lapsevanemal võimaldatakse anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele alljärgnevalt:

- edastades enda tagasiside vahetult rühma õpetajale;
- edastades enda tagasiside vahetult lasteasutuse direktorile;
- igal aastal läbiviidavate lastevanemate rahulolu küsimustikele vastamise kaudu.

VIII. peatükk

ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

48. Õppekava kuulub läbivaatamisele igal õppeaastal.

49. Ettepanekud õppekava täiustamiseks arutatakse läbi pedagoogilises nõukogus ja hoolekogus

50. Õppekava muudatused kinnitab lasteaed-algkooli direktor.